

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถาน มรดกโลกของนักเรียนมัธยมปลาย

โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*

Factors Influencing Altruism for Maintaining Ancient World

Culture Heritage of High School Students in Ayutthaya

Wittayalai School, Phra Nakorn Si Ayutthaya Province

อริ ธนธรรมคุณ**

ผศ.น.ท.หญิง ดร. งามลย์ ผิวเหลือง***

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ระดับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ระดับการรับรู้ความสามารถของตนเอง และระดับการสนับสนุนทางสังคมของนักเรียนมัธยมปลาย และเพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมที่ร่วมกันอธิบายความเอื้อเฟื้อในการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของนักเรียนมัธยมปลาย ข้อมูลเก็บจากนักเรียนมัธยมปลายของโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 878 คน โดยใช้วิธีการชักตัวอย่างแบบง่ายอย่างแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วนประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน ผลการศึกษพบว่า พบว่านักเรียนมัธยมปลายโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยมีความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกอยู่ในระดับสูง มีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในระดับสูง การรับรู้ความสามารถของตนเองในระดับสูง และการสนับสนุนทางสังคมในระดับสูง การวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน ผลการศึกษพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางสังคม และความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก สามารถร่วมกันพยากรณ์ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกได้

* บทความจากวิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยร่วมกันอธิบายได้ร้อยละ 50.8 ($R^2 = .508$)

คำสำคัญ: ความเอื้อเฟื้อ วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง การสนับสนุนทางสังคม

Abstract

The objectives of this study were to study the level of altruism for maintaining ancient world culture heritage level, knowledge of the culture heritage, level of self-efficacy, and level of social support of high school students. And to study the influence of personal factors and the knowledge of the world cultural heritage, self-efficacy, and social support, that could explain altruism for maintaining the ancient world culture heritage of high school students from Ayutthaya Wittayalai School. The samples were 878 Ayutthaya Wittayalai School students, selected by stratified random sampling. Research instrument was the questionnaire. The data were analyzed by employing a statistical package. Statistical methods included the percentages, the mean, the standard deviation, and the stepwise regression analysis. Research results were as follows. Firstly, the altruism for maintaining ancient world culture heritage, self-efficacy, social support, and the knowledge of the culture heritage were all at the high levels. Secondly, the study found that independent variables, including knowledge of the cultural heritage, self-efficacy, and social support, could predict altruism for maintaining ancient world culture heritage at the 0.05 statistical significance and could explain 50.8 percent of such altruism ($R^2 = .508$).

Keywords: altruism, ancient world culture heritage, self-efficacy, social support

บทนำ

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทุกๆ ฉบับ โดยเฉพาะในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ได้ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมเป็นสำคัญ เพราะประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาช้านาน มีศิลปวัฒนธรรม มีขนบธรรมเนียมประเพณี มีภาษาพูด การแต่งกาย และมีตัวอักษรเป็นของตนเอง ศิลปวัฒนธรรมไทยมีความละเอียดอ่อน สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรม ความเจริญรุ่งเรือง ความละเอียดละไมของจิตใจและความประณีตในทางความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งล้วนแต่บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทย จึงเป็นหน้าที่ของลูกหลานไทยจะได้ช่วยกันอนุรักษ์ สืบทอดเจตนารมณ์ไม่ทำลายให้สูญหาย และช่วยกันพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าเป็นมรดกคู่กับชาติไทยตลอดไป และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ได้ให้ความสำคัญในด้านการเสริม

สร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม โดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาบทบาทของสถาบันหลักทางสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาคน สร้างค่านิยมให้คนไทยภูมิใจในวัฒนธรรมไทย และส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประชาชนในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ดังนั้นการตระหนักถึงคุณค่าความสำคัญของวัฒนธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งมรดกทางวัฒนธรรมที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลก ที่ไม่เพียงแต่จะมีความสำคัญต่อชนในชาติเท่านั้น แต่ยังถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญต่อมวลมนุษยชาติด้วย และถือเป็นหน้าที่ของคนทั่วโลกที่จะต้องร่วมกันดูแลรักษาไว้ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรมนั้นให้ยังคงคุณค่า เป็นสมบัติของมวลมนุษยชาติต่อไป แหล่งโบราณสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ความเป็นชาติไทยและมีชื่อเสียง ได้แก่ นครประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ศูนย์ข้อมูลมรดกโลก กระทรวงวัฒนธรรม, 2553) ซึ่งเป็นมรดกอันสำคัญที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ให้กับแผ่นดินเป็นถาวรวัตถุอันแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมืองในยุคนั้น โบราณสถานมีความสำคัญต่อท้องถิ่นและประเทศชาติอย่างยิ่ง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และการเมืองการปกครอง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544: 205 – 206)

จากการวิเคราะห์ของศูนย์ข้อมูลมรดกโลก กระทรวงวัฒนธรรมได้แสดงว่า การพัฒนาแหล่งสถานที่ตั้งโบราณสถานในปัจจุบัน ที่มุ่งเน้นการขยายความเจริญทางด้านวัตถุ ด้านกายภาพ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างถนน และการสร้างบ้านเรือนบดบังทัศนียภาพของโบราณสถาน แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาที่ไม่สอดคล้องกับทิศทางการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ความไม่ดูแลเอาใจใส่ ขาดการทำนุบำรุงรักษามรดกโลกอย่างจริงจังตามเงื่อนไขของอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลก ซึ่งอาจจะทำให้แหล่งโบราณสถานเหล่านี้ถูกกลดลดความสำคัญ เพิกถอนจากการเป็นมรดกโลกในอนาคตได้ (ศูนย์ข้อมูลมรดกโลก กระทรวงวัฒนธรรม, 2553) ประเด็นของวัฒนธรรมเป็นบริบทที่วงการการศึกษาทั่วไป และศิลปศึกษาของไทยและต่างประเทศต่างก็ให้ความสนใจและใส่ใจมากกว่าสองทศวรรษแล้ว ในประเทศไทย แนวโน้มและแนวทางการศึกษาเน้นเรื่องของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยและเอกลักษณ์ไทย ในขณะที่วงการศิลปศึกษาในต่างประเทศให้ความสนใจในประเด็นของการเรียนรู้ให้เกิดความรักหวงแหนในมรดกประจำชาติ และศิลปวัฒนธรรมของชนชาติอื่น วัฒนธรรมที่แสดงออกถึงความเป็นเอกราชของชาติไทย มีการสั่งสมความรู้ ประสบการณ์มาตั้งแต่อดีต มีการถ่ายทอดแก่คนรุ่นหลังรวมทั้งมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับวิถีของคนไทยตลอดเวลา เมื่อเป็นเช่นนี้ควรจะมีการศึกษาถึงเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมอย่างละเอียด เพื่อให้เข้าใจถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมและสามารถถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังได้อย่างเข้าใจและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทย (คันสนีย์ จะสุวรรณ และ สุจิตรา แสงหิรัญ, 2537: 35)

การปลูกฝังในเรื่องของความเอื้อเฟื้อ โดยการส่งเสริมให้นักเรียนมัธยมปลายเห็นความสำคัญและช่วยกันอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุที่เป็นมรดกโลก เพราะว่าความเอื้อเฟื้อน่าจะเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยเหลือ ดูแล และเสียสละ เพื่อประโยชน์ของส่วนร่วมโดยเกิดจากความตั้งใจที่จะทำของนักเรียนมัธยมปลายเอง นอกจากนี้การกระตุ้นให้นักเรียนมัธยมปลายมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง น่าจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมและผลักดันให้นักเรียนมัธยมปลายแสดงออกถึงพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อที่จะช่วยในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัฒนธรรมของชาติ

การดำเนินงานวัฒนธรรมต้องยึดมั่นในกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคีทุกภาคส่วน เพราะวัฒนธรรมเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับทุกชีวิตในสังคม ส่วนสำคัญคือภาคประชาชน ที่ถือเป็นแกนนำในการขับเคลื่อน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549: 47) โดยที่ สถาบันทางสังคมที่ทำหน้าที่ในการขัดเกลา ปลูกฝังค่านิยม วิถีปฏิบัติ หล่อหลอมวิถีชีวิต และวัฒนธรรมต่างๆ คือ ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน โดยการอบรม สั่งสอน แนะนำ รวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เยาวชน (ปัญญา รุ่งเรือง, 2545: 36-38) และหากเยาวชนได้รับการสนับสนุนทางสังคมที่ดีจนทำให้รู้สึกว่าคุณค่าของตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น ก็จะทำให้เกิดความเอื้อเฟื้อและช่วยกันดูแล ปกป้อง รักษา โบราณสถาน โบราณวัตถุ และศิลปวัฒนธรรมในชุมชนที่ตนอาศัย มีความสำนึกในการทำกิจกรรมอันเป็นประโยชน์เพื่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ กลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นกลุ่มวัยรุ่นที่อยู่ในช่วงวัยแห่งการปรับตัว เชื่อมต่อระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ (พรพิมล เจียมนาครินทร์, 2539: 13) ดังนั้นการกระตุ้นส่งเสริมให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายได้มีโอกาสในการได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ทางวัฒนธรรมที่จัดขึ้น จะส่งผลให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเกิดการเรียนรู้และเป็นปัจจัยที่ช่วยก่อให้เกิดการรับรู้ความสามารถของตนเองเนื่องจาก เป็นประสบการณ์ที่ได้รับโดยตรง ซึ่ง Bandura (1997) กล่าวว่าคนที่บุคคลทำงานแล้วประสบความสำเร็จซ้ำๆ กันหลายๆ ครั้ง จะทำให้เกิดการรับรู้ความสามารถของตนเองเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในช่วงวัยที่เริ่มมีความสนใจกิจกรรมใหม่และกิจกรรมที่มีประโยชน์ รวมถึงสนใจในด้านวัฒนธรรมประเพณี เริ่มสามารถเข้าใจและมองเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณีว่ามีความสำคัญต่อบุคคลและสังคมอย่างไร หากมีการให้ความรู้ ความเข้าใจ และชักจูงให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสนใจอย่างถูกต้องเหมาะสม จะสร้างให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา เป็นบุคคลที่รู้จักรักและสืบทอดวัฒนธรรมให้ดำรงอยู่ต่อไป (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549: 362)

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาอิทธิพลของความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรม โบราณสถานมรดกโลกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยผลการวิจัยจะเป็นแนวทางแก่สถานศึกษาและหน่วยงานด้านวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ในการเสริมสร้างความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมถึงยังเป็นการกระตุ้นให้หน่วยงานต่างๆ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญที่จะปลูกฝังความเอื้อเฟื้อให้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อให้ทุกส่วนได้ร่วมมือกันในการดูแล รักษา ปกป้องและอนุรักษ์วัฒนธรรมซึ่งเป็นสมบัติของชาติซึ่งได้รับการยอมรับให้เป็นมรดกของโลกให้คงอยู่สืบต่อไป และเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษาด้านความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ระดับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ระดับการรับรู้ความสามารถของตนเอง และระดับการสนับสนุนทางสังคมของนักเรียนมัธยมปลาย
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมที่ร่วมกันอธิบายความเอื้อเฟื้อในการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของนักเรียนมัธยมปลาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงระดับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ระดับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ระดับการสนับสนุนทางสังคม ระดับความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของนักเรียนมัธยมปลายโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. ทำให้ทราบถึงอิทธิพลของปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของนักเรียนมัธยมปลายโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เป็นแนวทางสำหรับผู้ปกครอง โรงเรียน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชนต่างๆ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักเรียนมัธยมปลายโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดอื่นๆ ในการพัฒนานักเรียนมัธยมปลายให้มีความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม สามารถร่วมกันพยากรณ์ความเอื้อเฟื้อในการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของนักเรียนมัธยมปลาย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนมัธยมปลาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ของโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1,638 คน

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของนักเรียนมัธยมปลายโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งตัวแปรที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเอง (ทฤษฎีของ Bandura 1997) เพราะว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ การสนับสนุนทางสังคม (ทฤษฎีของ House 1981) เพราะว่า การสนับสนุนทางสังคมเป็นการช่วยเพิ่มความมั่นใจในการปฏิบัติงานและยังช่วยให้มีกำลังใจในการปฏิบัติงานอีกด้วยดังนั้นการรับรู้ความสามารถของตนเองและการสนับสนุนทางสังคม จึงน่าที่จะมีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อ (ทฤษฎีของ Bartal and Raviv 1982) ผู้วิจัยจึงได้สรุปแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อ

ความเอื้อเฟื้อ (Altruism) เป็นความช่วยเหลือ หรือการเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่นมากกว่าตนเอง เมื่อพูดถึงความหมายดังกล่าวจะเห็นว่าพฤติกรรมการช่วยเหลือเป็นการสะท้อนลักษณะของความเสียสละและความเอื้อเฟื้อของบุคคลให้ออกมาเป็นรูปธรรม มีผู้ให้ความหมายของความเอื้อเฟื้อหลายคน เช่น Bartal and Raviv (1982 อ้างใน ธีระพร อุวรรณโณ 2535: 292) กล่าวว่า ความเอื้อเฟื้อ หมายถึง การกระทำที่แสดงถึงความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น Berns (1985: 393) ได้ให้ความหมายความเอื้อเฟื้อว่า หมายถึง การกระทำที่มีแนวโน้มในการให้ความช่วยเหลือหรือสร้างประโยชน์ต่อผู้อื่นหรือกลุ่มบุคคล โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน สมคิด ไชยพันธุ์ (2535: 24) ให้ความหมายของความเอื้อเฟื้อเพื่อแม่ และความเสียสละ หมายถึง การให้ คือ ให้สิ่งของ หรือให้อย่างอื่นที่เรามีมากกว่าผู้อื่น หากไม่มีมากกว่า ถ้าเป็นของที่แปลก มีรสดี หรือได้มาจากที่อื่น ซึ่งคิดว่าเป็นของที่น่ายินดีแก่ผู้รับก็แบ่งปันให้ สรุปได้ว่า ความเอื้อเฟื้อจะต้องเป็นไปด้วยน้ำใสใจจริง และต้องถึงพร้อมด้วย กาย วาจา ใจ ไม่หวังผลตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้น ไม่หวังให้ผู้อื่นยกย่อง การให้ในลักษณะนี้จะทำให้ผู้ปฏิบัติมีความสุขใจ

ผู้วิจัยได้สนใจเลือกใช้หลักการแบ่งประเภทความเอื้อเฟื้อตามแนวคิดของ Bartal and Raviv (1982 อ้างใน ธีระพร อุวรรณโณ 2535: 292) ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้กับการธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยมีความหมายคือ การกระทำหรือการแสดงพฤติกรรมด้วยความสมัครใจ เพื่อทำนุบำรุง ดูแลรักษามรดกโบราณสถานมรดกโลกหรือทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก โดยไม่คำนึงถึงความทุกข์ยากลำบากของตน และเต็มใจที่จะทำโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน โดยพิจารณาองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ผู้กระทำต้องริเริ่มกระทำด้วยความสมัครใจ ผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง

นักเรียนมัธยมปลายอยู่ในช่วงวัยของการเริ่มต้นที่จะทำสิ่งใหม่ๆ และอยู่ในวัยเริ่มต้นของการที่จะต้องหาเอกลักษณ์ของตนเองและทำหน้าที่เพื่อสังคม ดังนั้นการที่จะส่งเสริมให้นักเรียนมัธยมปลายมีความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกนั้น การกระตุ้นให้นักเรียนมัธยมปลายมีการรับรู้ความสามารถของตนเองจึงน่าจะเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก มีนักจิตวิทยาหลายๆ คนได้ให้ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเองว่าหมายถึง การที่บุคคลตัดสินความสามารถของตนเอง โดยจะตัดสินใจว่าจะแสดงพฤติกรรมหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับ การรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังเกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้นตามมา นอกจากนี้มีแนวคิดของ Gordon (1999: 82) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงานให้เกิดความสำเร็จนั้น จะส่งผลต่อการรับรู้ความยากง่ายและความผูกพันของเป้าหมายและ Greenberg and Baron (2000: 107) ได้อธิบายการรับรู้ความสามารถของตนเองว่า เป็นความเชื่อของบุคคลในเรื่องความสามารถของตนเองที่จะปฏิบัติงานนั้นๆ ให้ประสบความสำเร็จ สรุปได้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองหมายถึง ความเชื่อของบุคคลในเรื่องความสามารถของตนเองที่จะปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จนั้น จะมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลในเรื่องของวิธีการกระทำ ความพยายาม ความอดทนต่ออุปสรรคต่างๆ โดยการแสดงพฤติกรรมนั้นจะขึ้นอยู่กับ การรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังกับผลที่จะเกิดขึ้น

Bandura (1977: 84-85) ได้อธิบายการตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถในการกระทำพฤติกรรมของบุคคลแตกต่างกันขึ้นอยู่กับ 3 มิติ คือ

มิติที่ 1 ตามขนาด (Magnitude) หรือตามระดับ (Level) คือ การรับรู้ความสามารถในตนเองจะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลในการกระทำพฤติกรรมหนึ่ง หรือแตกต่างกันในบุคคลเดียวกัน เมื่อต้องทำพฤติกรรมที่มีความยากง่ายแตกต่างกัน

มิติที่ 2 ความเข้มแข็งหรือความมั่นใจ (Strength) หมายถึง ความเชื่อมั่นของบุคคลในการประเมินกำลังความสามารถของตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ บุคคลที่มีความแข็งแกร่ง อดทนสูง จะมีความเพียรพยายามในการกระทำกิจกรรมนั้นๆ ต่อไป แม้จะประสบกับอุปสรรค หรือความล้มเหลวก็ตาม ในทางตรงกันข้ามหากบุคคลที่มีความแข็งแกร่ง อดทนน้อย จะเป็นการลดความพยายามในการกระทำกิจกรรมนั้นๆ หรือยุติการกระทำนั้น

มิติที่ 3 การแผ่ขยาย (Generality) หมายถึง ความมั่นใจในความสำเร็จที่บุคคลเคยประสบ และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมที่มีความคล้ายคลึงกันในต่างสถานการณ์

Bandura (1997: 79 - 113) ได้อธิบาย การรับรู้ความสามารถของตนเองทั้ง 3 มิติข้างต้นนั้นเกิดจากพื้นฐานมาจากปัจจัย 4 ประการ คือ ประการแรก การประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง (Enactive Mastery Experience) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถมากที่สุด เนื่องจากเป็นประสบการณ์ที่ได้รับโดยตรง การที่บุคคลทำงานแล้วประสบความสำเร็จซ้ำ ๆ กันหลาย ๆ ครั้ง จะทำให้เกิดการรับรู้ความสามารถของตนเองเพิ่มมากขึ้น ส่วนบุคคลที่ทำงานแล้วประสบความ

ล้มเหลวเสมอ จะส่งผลให้บุคคลประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำลง ประการที่สอง ความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น (Vicarious Experience) โดยการประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองนั้น ส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลจากการรับรู้ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จของผู้อื่น การที่บุคคลได้เห็นผู้อื่นแสดงพฤติกรรมที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันแล้วประสบความสำเร็จ จะทำให้บุคคลรับรู้เกี่ยวกับความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้นได้ โดยบุคคลจะบอกกับตัวเองว่า ถ้าผู้อื่นสามารถประสบสำเร็จได้ เขาก็ต้องสามารถทำงานนั้นได้ และจะประสบความสำเร็จเช่นเดียวกัน ถ้ามีความตั้งใจหรือมีความพยายาม ส่วนการที่บุคคลเห็นคนมีความสามารถคล้ายคลึงกับตนประสบความล้มเหลว ทำให้บุคคลขาดความมั่นใจได้เช่นกัน ประการที่สาม ความสามารถในการพูดโน้มน้าวจิตใจของผู้อื่น (Verbal Persuasion) เป็นการใช้ความพยายามในการพูดกับบุคคลเพื่อโน้มน้าวให้เขาเชื่อว่าเขามีความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้ประสบความสำเร็จได้ การพูดชักจูงอาจจะเป็นสิ่งที่มีส่วนช่วยให้บุคคลมีกำลังใจ มีความเชื่อมั่นในการกระทำพฤติกรรมต่างๆ มากขึ้น ซึ่งจะทำให้บุคคลเกิดความพยายามกระทำพฤติกรรมต่างๆ ให้สำเร็จ โดยเฉพาะคำพูดชักจูงที่บุคคลได้รับยามที่เขากำลังพินาศอุปสรรคจะช่วยสร้างความรู้สึกรักมีพลังให้บุคคลได้ และจะทำให้เขายืนหยัดในความพยายามที่จะกระทำสิ่งนั้นๆ ต่อไป และ ประการที่สุดท้าย ความสามารถในการสร้างความรู้สึกในทางบวกให้กับตนเองและผู้อื่น (Physiological and Affective States) โดยอธิบายได้ว่าการตัดสินความสามารถของบุคคลจะสูงหรือต่ำนั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับสภาวะทางกายภาพและอารมณ์ของบุคคลนั้นด้วยเช่น สภาวะสุขภาพ การปรับตัวเมื่อเกิดความ เครียด ส่วนสภาวะทางอารมณ์กำหนดความสามารถของบุคคล ความเชื่อในความสามารถของบุคคล กล่าวคือ ในสภาวะอารมณ์ที่ถูกกระตุ้นหรือไม่สงบ เช่น เกิดความเครียด หรือความวิตกกังวล หรืออยู่ในสภาวะที่กดดัน มักจะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมได้ไม่ดีเท่าที่ควร และจะทำให้บุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ

การศึกษาค้นคว้าวิจัยได้เลือกใช้แนวคิดทฤษฎีของ Bandura (1997) ในการประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเอง โดยในการวิจัยนี้พิจารณาจาก 3 มิติ ได้แก่ มีขนาดเท่าใด มีความเข้มแข็งหรือความมั่นใจอย่างไร และมีการแผ่ขยายไปมากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาจากแหล่งที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองจาก 4 แหล่งคือ การประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง ความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่นความสามารถในการพูดโน้มน้าวจิตใจของผู้อื่น และ ความสามารถในการสร้างความรู้สึกในทางบวกให้กับตนเองและผู้อื่น

3. แนวคิดทฤษฎีการสนับสนุนทางสังคม

การสนับสนุนทางสังคมน่าจะเป็นอีกหนึ่งตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก เพราะว่า การที่นักเรียนมัธยมปลายตัดสินใจที่ลงมือทำกิจกรรมใดๆ ก็ตามหากได้รับการสนับสนุน จากครอบครัว หรือโรงเรียน แล้วจะส่งผลให้นักเรียนมัธยมปลายเกิดความมั่นใจว่าตนเองได้เลือกทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ดังนั้นการสนับสนุนทางสังคมจึงน่าที่จะเป็นอีกตัวแปรหนึ่งในการส่งเสริมให้นักเรียนมัธยมปลายมีความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถาน

มรดกโลก มีหลายคนได้ให้ความหมายการสนับสนุนทางสังคม เช่น สุปิณ ชัยรัตน์วิวงศ์ (2536: 19) ให้ความหมายการสนับสนุนทางสังคมว่า หมายถึง การที่บุคคลได้รับความช่วยเหลือ คำแนะนำจากเครือข่ายทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว เครือญาติ เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงานและ House (1981) แบ่งการสนับสนุนทางสังคมเป็น 4 องค์ประกอบ องค์ประกอบแรกคือ การสนับสนุนด้านอารมณ์ (Emotional Support) เป็นแรงสนับสนุนด้านการยกย่อง การให้ความรักความผูกพัน ความจริงใจ ความเอาใจใส่ ความเห็นอกเห็นใจ องค์ประกอบที่ 2 คือ การสนับสนุนด้านการประเมิน (Appraisal Support) เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อนำไปประเมินตนเอง และเปรียบเทียบพฤติกรรม การให้การรับรองซึ่งจะทำให้ผู้รับเกิดความมั่นใจ นำไปเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่นที่อยู่ร่วมในสังคม องค์ประกอบที่ 3 คือ การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Support) เป็นการให้คำแนะนำเสนอแนะทิศทางและการให้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ได้ และ องค์ประกอบที่ 4 คือ การสนับสนุนทางด้านเครื่องมือสิ่งของ การเงิน และแรงงาน (Instrumental Support) เป็นการช่วยเหลือโดยตรงต่อความจำเป็นของบุคคลในเรื่องเงิน แรงงาน เวลา และปรับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ Pilisuk (1982) กล่าวว่า แรงสนับสนุนทางสังคมเป็นความสัมพันธ์ระหว่างคนไม่เฉพาะแต่ความช่วยเหลือด้านวัตถุ ด้านความมั่นคงทางอารมณ์เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการที่บุคคลรู้สึกว่าเขาได้รับการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของผู้อื่นด้วย สรุปได้ว่าการสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลได้รับความรัก การยกย่อง การดูแลเอาใจใส่ รวมทั้งการช่วยเหลือ จากบุคคลรอบข้างหรือสังคม ทำให้รู้สึกว่าเขาเองมีคุณค่า เป็นส่วนหนึ่งของสังคมและได้รับการยอมรับจากผู้อื่น

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้องค์ประกอบการสนับสนุนทางสังคมของ House (1981) เนื่องจากมีองค์ประกอบในการสนับสนุนทางสังคมที่ชัดเจนและน่าจะเอื้อต่อการสนับสนุนทางสังคมให้แก่เยาวชนซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบดังนี้ 1) การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ 2) การสนับสนุนทางด้านการประเมิน 3) การสนับสนุนทางด้านข่าวสาร และ 4) การสนับสนุนทางด้านเครื่องมือ สิ่งของ การเงินและแรงงาน

จากแนวคิดทฤษฎีที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ามาดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำถามในงานวิจัยว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง อาจเป็นตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของนักเรียนมัธยมปลายหรือไม่ เนื่องจาก นักเรียนมัธยมปลายที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มรดกโลกอยู่ในช่วงวัยแห่งการค้นหาตนเอง เริ่มสนใจสิ่งใหม่และทำเพื่อสังคม ดังนั้นการกระตุ้นหรือส่งเสริมให้นักเรียนมัธยมปลายมีการรับรู้ความสามารถของตนเองอาจจะส่งผลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก นอกจากนี้การสนับสนุนทางสังคมยังเป็นอีกหนึ่งตัวแปรที่น่าจะมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้นักเรียนมัธยมปลายมีความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก เพราะนักเรียนมัธยมปลายอยู่ในช่วงวัยของการทดลองทำสิ่งใหม่ที่ตนเองสนใจและการได้รับการสนับสนุนทางสังคมในเรื่องต่างๆ จะส่งผลให้นักเรียนมัธยมปลายเกิดความเชื่อมั่นและมั่นใจในสิ่งที่ตนกำลังทำอยู่ ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้ตัวแปร การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมเข้ามาเป็นตัวแปร ที่น่าจะส่งผลต่อความเอื้อเฟื้อ

เพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของนักเรียนมัธยมปลาย โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการศึกษาครั้งนี้

นิยามศัพท์เฉพาะ

วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก หมายถึง สิ่งก่อสร้าง โบราณสถานที่ได้รับการยกย่องจาก องค์การยูเนสโก ให้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม ได้แก่ วัด พระราชวังโบราณ เจดีย์ กำแพงเมืองโบราณ ปราสาทอาคารสถานที่ และสิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ในที่นี้หมายถึงสิ่งก่อสร้างหรือ โบราณสถานที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลกจาก องค์การยูเนสโก (UNESCO) ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม หมายถึง ข้อมูลและรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม มรดกโลก ที่เยาวชนควรทราบ คือ ประวัติศาสตร์ ที่ตั้ง ความสำคัญ แนวทางการอนุรักษ์ การดูแล และ ปกป้องวัฒนธรรมที่เป็นมรดกโลกในจังหวัดที่ตนอาศัยอยู่

การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง การพิจารณาตัดสินของเยาวชนเกี่ยวกับตนเองว่า ตนเองมีความสามารถพอที่จะจัดการและกระทำพฤติกรรมบางอย่างให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย ตามที่กำหนดไว้ได้มากน้อยเพียงใด และตนเองมีความสามารถอยู่ในระดับใด โดยแบ่งการรับรู้ความสามารถของตนเองออกเป็น 3 มิติ คือ ตามขนาดหรือตามระดับ ความเข้มแข็งหรือความมั่นใจ และการแผ่ขยาย โดยพิจารณาจาก 4 ด้าน ได้แก่ การประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง ความสามารถในการเป็นตัวแทนให้กับผู้อื่น ความสามารถในการพูดโน้มน้าวจิตใจของผู้อื่น และ ความสามารถในการสร้างความรู้สึกในทางบวกให้กับตนเองและผู้อื่น

การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การรับรู้ของเยาวชน ในการได้รับความรัก การยกย่อง การดูแลเอาใจใส่ รวมทั้งการช่วยเหลือให้คำปรึกษาจาก ครอบครัว โรงเรียน และ ชุมชน ทำให้เยาวชนมี กำลังใจรู้สึกว่าคุณค่าในการธำรงรักษาวัฒนธรรมชุมชน โดยการแบ่งการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 4 ด้าน คือ การสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านการประเมิน การสนับสนุนด้านข้อมูล ข่าวสาร และการสนับสนุนด้านเครื่องมือสิ่งของ โดยพิจารณาจาก 3 แหล่ง ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน และ การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน

ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก หมายถึง การกระทำหรือการแสดงพฤติกรรมด้วยความสมัครใจ เพื่อทำนุบำรุง ดูแลรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกหรือทำสิ่ง ที่เป็นประโยชน์ต่อวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก เพื่อให้ความช่วยเหลือหรือทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ทั้ง ต่อผู้อื่น และสังคม โดยไม่คำนึงถึงความทุกข์ยากลำบากของตน และเต็มใจที่จะทำโดยไม่หวังสิ่ง ตอบแทน โดยพิจารณาองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ผู้กระทำต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์ แก่ผู้อื่น ผู้กระทำต้องริเริ่มกระทำด้วยความสมัครใจ ผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก

ขั้นตอนการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนมัธยมปลาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ของโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 1,638 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จากการคำนวณโดยใช้สูตรการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างโดยประมาณของ Cochran (1967) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.025 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 809 คน

การสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วนประชากร (Stratified Sampling) ตามชั้นปีของนักเรียนในโรงเรียน เพื่อให้ได้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมได้ทั้งหมด 878 คน ซึ่งเกินกว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ จึงถือว่าเป็นตัวแทนของประชากรได้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือดังนี้

1. แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของโบราณสถานที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลก ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของโบราณสถานในจังหวัดอยุธยา จากศูนย์ข้อมูลมรดกโลก อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาโดยแบบทดสอบจำนวน 15 ข้อเป็นแบบ 2 ตัวเลือก ใช่ ไม่ใช่ มีคะแนนเต็ม 15 คะแนน โดยแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมมีระดับความเชื่อมั่น 0.7239

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยประยุกต์จากแนวคิดของ Bartal and Raviv (1982 อ้างใน ธีระพร อูวรรณโณ 2535: 292) โดยมีคำถามเป็นแบบเลือกตอบซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรม ลักษณะข้อคำถามเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมดประกอบด้วย ด้านผู้กระทำจะต้องมีเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ด้านผู้กระทำต้องริเริ่มกระทำด้วยความสมัครใจ และด้านผู้กระทำต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก โดยผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้วยค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ alpha มีระดับความเชื่อมั่น 0.9193

3. แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นข้อคำถามที่ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ตามแนวคิดของ Bandura (1997) 3 มิติ คือ ตามขนาดหรือตามระดับความเข้มแข็งหรือความมั่นใจ และการแผ่ขยาย โดยพิจารณาจาก 4 แหล่ง ได้แก่ การประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง ความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น ความสามารถในการพูดโน้มน้าวจิตใจของผู้อื่น และ ความสามารถในการสร้างความรู้สึกลึกในทางบวกให้กับตนเองและผู้อื่น โดยผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองด้วยค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ alpha มีระดับความเชื่อมั่น 0.8717

4. แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม เป็นข้อคำถามที่สร้างขึ้นตามแนวคิดของ เฮาส์ (House, 1981: 83 - 108) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ การสนับสนุนด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านการประเมิน การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนด้านเครื่องมือสิ่งของ โดยพิจารณาจาก 3 แหล่ง ได้แก่ บ้าน โรงเรียน และชุมชน โดยผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมด้วยค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ alpha มีระดับความเชื่อมั่น 0.9250

แบบสอบถามความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรม การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับทั้งหมด คือ (มากที่สุด = 5) (มาก = 4) (ปานกลาง = 3) (น้อย = 2) (น้อยที่สุด = 1)

เกณฑ์การวัดระดับของตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปร คำนวณจากค่าสูงสุด (5 คะแนน) ลบค่าต่ำสุด (1 คะแนน) และหารด้วยจำนวนอันตรภาคชั้นคือ 5 ระดับ จึงกำหนดให้ ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคมมี 5 ระดับ คือ สูงมาก (4.21-5.00) สูง (3.41-4.20) ปานกลาง (2.61-3.40) ต่ำ (1.81-2.60) และ ต่ำมาก (1.00-1.80)

เกณฑ์การวัดระดับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกใช้วิธีการเดียวกัน คือ คะแนนสูงสุด(15 คะแนน) ลบคะแนนต่ำสุด(0 คะแนน) และหารด้วยจำนวนอันตรภาคชั้นคือ 5 ระดับ จึงได้ระดับคะแนน 5 ระดับ คือ ช่าง สูงมาก (12.21-15.00) สูง (9.41-12.20) ปานกลาง (6.61-9.40) ต่ำ (3.81-6.60) และ ต่ำมาก(1.00-3.80)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อบรรยายลักษณะของข้อมูล และการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis) เพื่อหาอิทธิพลของความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกซึ่งส่งผลจากตัวแปรอิสระ 3 ตัว ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม

ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะของปัจจัยส่วนบุคคลของเยาวชน

นักเรียนมัธยมปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 55.9 กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และมัธยมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 67.6 ส่วนใหญ่มีผลการเรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับ 2.51 - 3.00 ร้อยละ 40.2 และส่วนใหญ่มีแผนการเรียนคือ วิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ ร้อยละ 47.2 ในการเข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่พบว่ามีการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ร้อยละ 63.3 โดยมีการเข้าร่วม

กิจกรรมทางวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 50.2 ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว ร้อยละ 65.6 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-5 คน ร้อยละ 63.8 ส่วนใหญ่ไม่ใช่ลูกคนเดียว ร้อยละ 77.8 และไม่ใช่ลูกคนโต ร้อยละ 50.1 ส่วนใหญ่บิดามีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 32.0 มารดามีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 33.5 ส่วนใหญ่บิดามีอาชีพ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 32.3 มารดามีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 31.9 บิดาไม่มีสถานภาพเกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน ร้อยละ 92.9 มารดาไม่มีสถานภาพเกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชุมชน ร้อยละ 93.2 และส่วนใหญ่อุปครัวมีรายได้ มากกว่า 40,001 บาท ร้อยละ 32.2 โดยเฉลี่ยคือ 38,893.58 บาท

จากการวิเคราะห์ระดับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมพบว่า เยาวชนมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมในระดับสูง ($\bar{X} = 11.01$) มีระดับการรับรู้ความสามารถของตนเองโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.88$) มีระดับการสนับสนุนทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.95$) และมีระดับความเอื้อเฟื้อโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.99$)

2. การวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน

ผู้วิจัยได้ทดสอบข้อตกลงของการใช้สถิติ Multiple Regression โดยทดสอบความเป็นอิสระต่อกันของตัวแปรอิสระโดยหาค่าสัมประสิทธิ์ Correlation เนื่องจากตัวแปรอิสระแต่ละตัวต้องเป็นอิสระจากกันและกันโดยควรมีความสัมพันธ์กันไม่ถึง 0.80 พบว่า ตัวแปรความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม โบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม ไม่มีความสัมพันธ์กันมากกว่า 0.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงได้ทำการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis) โดยไม่มีการตัดตัวแปรใดๆออกเพื่อทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมของเยาวชน โดยใช้ตัวแปรอิสระคือ ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม เพื่อต้องการที่จะพิจารณาถึงอิทธิพลของแต่ละตัวแปรที่จะมีผลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมพบผลดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเพื่อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมของเยาวชน

ตัวแปรพยากรณ์	B	SEb	Beta	t	p-value
1. การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น(self3)	.490	.097	.199	5.072	.000
2. การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (soc1)	.287	.047	.193	6.039	.000
3. การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถของตนเอง (self1)	.548	.078	.249	7.039	.000
4. การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (soc2)	.157	.046	.113	3.436	.001
5. การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแทนให้กับผู้อื่น (self2)	.381	.121	.124	3.149	.002
ค่าคงที่ (a) = 25.131					
R = .7163 R ² = .508 R ² _{adj} = .506 F Overall = 180.357 Sig F = .000					

กำหนดนัยสำคัญทางสถิติ (P-value < .01 หรือ < .001)

ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการถดถอยแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis) ได้นำตัวแปรเข้าไปในแบบจำลองทีละรูปแบบ โดยค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์ ดังแสดงในตารางที่ 1 และผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยพิจารณาในแต่ละรูปแบบ ได้ดังนี้

เมื่อพิจารณาทุกตัวแปร คือ คือปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม พบว่ามีตัวแปร 5 ตัวที่รวมกันพยากรณ์ความเอื้อเพื่อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และระดับ .001 โดย การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น (self3) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว (soc1) การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถของตนเอง (self1) และการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน (soc2) รวมกันมีอิทธิพลต่อความเอื้อเพื่อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแทนให้กับผู้อื่น (self2) มีอิทธิพลต่อความเอื้อเพื่อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรทั้ง 5 ตัว สามารถรวมกันพยากรณ์ความเอื้อเพื่อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 50.6 (R²_{adj} = .506)

กล่าวคือ เมื่อควบคุมตัวแปรอื่นๆ แล้ว ถ้านักเรียนมัธยมปลายมีการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกเพิ่มขึ้น .49 หน่วย ($b=.490$) มีการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกเพิ่มขึ้น .287 หน่วย ($b=.287$) มีการรับรู้ความสามารถด้านการประเมินความสามารถในการทำงานของตนเอง เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกเพิ่มขึ้น .548 หน่วย ($b=.548$) มีการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียนเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกเพิ่มขึ้น .157 หน่วย ($b=.157$) และ มีการรับรู้ความสามารถด้านการประเมินความสามารถในการทำงานของตนเองเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกเพิ่มขึ้น .381 หน่วย ($b=.381$)

เมื่อนำตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวม ของนักเรียนมัธยมปลาย มาเขียนสมการคะแนนดิบจะได้สมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ของความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมดังนี้

$$\text{Altru} = 25.131 + .490(\text{self3}) + .287(\text{soc1}) + .548(\text{self1}) + .157(\text{soc2}) + .381(\text{self2})$$

และเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานดังนี้

$$\text{Altru} = .199(\text{self3}) + .193(\text{soc1}) + .249(\text{self1}) + .113(\text{soc2}) + .124(\text{self2})$$

โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกมากที่สุด คือ การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถของตนเอง ($\text{Beta} = 0.249$) รองลงมาได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น ($\text{Beta} = 0.199$) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ($\text{Beta} = 0.193$) การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแทนให้กับผู้อื่น ($\text{Beta} = 0.124$) และ การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน ($\text{Beta} = 0.113$)

อภิปรายผล

1. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมัธยมปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 11.01$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักเรียนมัธยมปลายเป็นบุคคลในพื้นที่ และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในอยุธยามาตั้งแต่เกิด ซึ่งทำให้นักเรียนมัธยมปลายรู้จักและมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในจังหวัดของตนเป็นอย่างดี ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกยังไม่ได้เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อ ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก เพราะว่า นักเรียนมัธยมปลายอยู่ในช่วงวัยที่เริ่มทดลองทำอะไรใหม่ๆ ซึ่งในการเริ่มทำอะไรใหม่ๆ ตามที่ตนเองสนใจนั้น รวมถึงนักเรียนมัธยมปลายอยู่ในช่วงวัยที่สามารถมีอิสระในการเลือกทำกิจกรรมตามที่ตนเองสนใจได้มากกว่าวัยที่ผ่านมา สามารถเรียนรู้วิชาการ

ต่างได้ด้วยดี รู้จักรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคม อาจต้องการการสนับสนุนจากบุคคลต่างๆ หรือ การรับรู้ว่าสิ่งที่ตนเองกำลังทำอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม มากกว่าโดยความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม โบราณสถานมรดกโลกอาจจะมีส่วนเล็กน้อยในการที่จะทำให้นักเรียนมัธยมปลายมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

2. การรับรู้ความสามารถของตนเอง

ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมัธยมปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ความสามารถของตนเองของอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.88$) และเมื่อพิจารณาการรับรู้ความสามารถของตนเองโดยแยกเป็นรายด้านพบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในรายด้านอยู่ในระดับสูง คือ การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถของตนเอง ($\bar{X} = 3.82$) การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการเป็นตัวแบบให้แก่ผู้อื่น ($\bar{X} = 3.81$) การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการพูดโน้มน้าวจิตใจของผู้อื่น ($\bar{X} = 3.90$) และการรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการสร้างความรู้สึกลึกซึ้งทางบวกให้แก่ตนเองและผู้อื่น ($\bar{X} = 4.04$) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองในด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น การประเมินความสามารถของตนเอง ผู้อื่น มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ ความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพราะว่า นักเรียนมัธยมปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและอาศัยอยู่ในพื้นที่โดยรอบโบราณสถานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และนักเรียนมัธยมปลายอยู่ในช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่เริ่มต้นทำสิ่งใหม่ๆ จึงส่งผลให้นักเรียนมัธยมปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการแสดงความสามารถในด้านต่างๆตามที่ตนเองสนใจและคาดหวังให้การกระทำนั้นประสบความสำเร็จตามที่ตนได้ตั้งเป้าหมายไว้ เพราะ การที่บุคคลทำงานแล้วประสบความสำเร็จซ้ำๆ กันหลายๆ ครั้ง จะทำให้เกิดการรับรู้ความสามารถของตนเองเพิ่มมากขึ้น (Bandura 1997) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้นักเรียนมัธยมปลายหันมาให้ความสนใจในการร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกระตุ้นให้นักเรียนมัธยมปลายเกิดการรับรู้ความสามารถของตนเอง เพราะว่าในช่วงวัยของนักเรียนมัธยมปลาย อยู่ในช่วงวัยที่เริ่มต้นค้นหาอัตลักษณ์ของตนเองและทำหน้าที่เพื่อสังคมโดยการลองผิดลองถูก ดังนั้นหากได้รับอิทธิพลจากการรับรู้ประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จของผู้อื่น การที่บุคคลได้เห็นผู้อื่นแสดงพฤติกรรมที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันแล้วประสบความสำเร็จ จะทำให้นักบุคคลรับรู้เกี่ยวกับความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้นได้ โดยบุคคลจะบอกกับตัวเองว่า ถ้าผู้อื่นสามารถประสบความสำเร็จได้เขาก็ต้องสามารถทำงานนั้นได้ และจะประสบความสำเร็จเช่นเดียวกัน ถ้ามีความตั้งใจหรือมีความพยายาม (Bandura 1997) ประกอบกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไปอาจจะทำให้นักเรียนมัธยมปลายเริ่มคิดว่าการอนุรักษ์วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกนั้นเป็นเรื่องที่ไกลตัว ซึ่งในความเป็นจริงแล้วการอนุรักษ์วัฒนธรรมนั้นสามารถที่จะกระทำได้หลากหลายวิธี ซึ่งนักเรียนมัธยมปลายเองสามารถที่จะมีส่วนร่วมในการช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกได้เช่นเดียวกัน

3. การสนับสนุนทางสังคม

ผลการศึกษา การสนับสนุนทางสังคมของนักเรียนมัธยมปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคมโดยรวม อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อแยกพิจารณารายด้าน พบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้รับการสนับสนุนทางสังคมอยู่ในระดับสูง คือ ด้านการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวและการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน ($\bar{X} = 3.97$) และด้านการสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน ($\bar{X} = 3.93$) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เพราะว่า การที่นักเรียนมัธยมปลายได้รับการสนับสนุนทางสังคมในด้านต่างๆจากครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม การเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณีต่างๆ จะทำให้นักเรียนมัธยมปลายเกิดความรู้สึกรักในสิ่งที่ตนเองตัดสินใจลงมือทำว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม เพราะว่า การสนับสนุนทางด้านสังคม หมายถึง สิ่งที่ได้รับได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมในด้านความช่วยเหลือทางด้านข้อมูล ข่าวสาร วัตถุสิ่งของ หรือการสนับสนุนทางด้านจิตใจจากผู้ให้การสนับสนุน ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือกลุ่มคน และเป็นผลให้ผู้รับได้ปฏิบัติหรือแสดงออกทางพฤติกรรมไปในทางที่ผู้รับต้องการ (House 1981) นอกจากนี้การจัดให้มีกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรม รวมถึงการมีชมรมที่ช่วยสืบสานวัฒนธรรมนั้นสามารถที่จะปลูกจิตสำนึกให้แก่ นักเรียนมัธยมปลายได้เห็นคุณค่าของวัฒนธรรม จึงทำให้นักเรียนมัธยมปลายค่อยๆซึมซับในด้านของวัฒนธรรม และยังเปิดโอกาสให้นักเรียนมัธยมปลายได้มีส่วนร่วมในการจัดเตรียมงานประเพณีต่างๆ อีกด้วย สอดคล้องกับ ดวงเดือน มูลประดับ (2541) ได้ทำการศึกษาแรงสนับสนุนทางสังคมกับการปรับตัวของวัยรุ่นตอนต้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-3 อายุระหว่าง 13-16 ปี มีจำนวน 440 คน ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นที่ได้รับการแรงสนับสนุนทางสังคมสูงมีการปรับตัวได้ดีกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับปานกลางและต่ำ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารมากที่สุด และรองลงมาคือด้านอารมณ์ ด้านวัตถุสิ่งของการเงินและแรงงาน และด้านการประเมิน โดยวัยรุ่นเพศหญิงมีการปรับตัวที่ดีกว่าเพศชาย

4. ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก

ผลการศึกษา ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกของนักเรียนมัธยมปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.99$) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมัธยมปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมมรดกโลกอยู่ในระดับสูง คือ ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำให้ต้องเจตนากระทำให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ($\bar{X} = 3.89$) ความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำให้ต้องริเริ่มกระทำด้วยความสมัครใจ ($\bar{X} = 3.99$) และความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกด้านผู้กระทำให้ต้องไม่คาดหวังรางวัลจากภายนอก ($\bar{X} = 4.06$) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การรับ

รู้ความสามารถของตนเองด้านการพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านการประเมินความสามารถของตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเองด้านความสามารถในการเป็นตัวแบบให้กับผู้อื่น การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน เพราะว่า การส่งเสริมให้นักเรียนมัธยมปลายได้มีการแสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อเพื่อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกนั้น จำเป็นที่จะต้องกระตุ้นให้นักเรียนมัธยมปลายเกิดการรับรู้ความสามารถของตนเอง เพื่อที่จะทำให้นักเรียนมัธยมปลายมีความรู้สึกว่าจะตนเองสามารถที่จะร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก นอกจากนี้ นักเรียนมัธยมปลายยังควรที่จะได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากทั้งครอบครัวและโรงเรียนด้วย เพราะว่า การสนับสนุนจากครอบครัวและโรงเรียนจะเป็นการทำให้นักเรียนมัธยมปลายเกิดความมั่นใจในสิ่งที่ตนเองเลือก ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ดังนั้นแล้วในการปลูกฝังให้นักเรียนมัธยมปลายมีความเอื้อเฟื้อเพื่อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง ส่งเสริมให้นักเรียนมัธยมปลายมีการแสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อต่อคนใกล้ตัว เช่น พ่อแม่ พี่น้อง เพื่อน ครู และคนในชุมชน มีการแสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อในเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ใกล้ตัว ก่อนเป็นลำดับแรก แล้วจึงขยายพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อไปสู่ชุมชนและสังคมมากขึ้น เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียนและชุมชน นอกจากนี้ นักเรียนมัธยมปลายยังมีการไปแสดงความสามารถต่างๆ ตามที่ตนถนัด เช่น การร่ว เล่นดนตรี หรือกิจกรรมทางวิชาการต่างๆ ที่จัดขึ้น ซึ่ง สอดคล้องกับ Blum (1980) และ Tilker (1975) ได้กล่าวถึงความเอื้อเฟื้ออย่างสอดคล้องกันว่า เป็นการกระทำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น และผู้กระทำมีความสนใจที่จะกระทำ ตลอดจนรูปแบบของการ กระทำนั้น เป็นพฤติกรรมทางบวกที่สังคมยอมรับและให้คุณค่า

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการสนับสนุนทางสังคม มีอิทธิพลต่อความเอื้อเฟื้อเพื่อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมัธยมปลายมีความเอื้อเฟื้อเพื่อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ดังนั้นผู้วิจัยมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะบางประการ ที่อาจจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปส่งเสริมและพัฒนา ความเอื้อเฟื้อเพื่อเพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ดังนี้

1. เสนอโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย ควรที่จะปลูกฝังในเรื่องของความเอื้อเฟื้อให้แก่ นักเรียนมัธยมปลายด้วย เนื่องจากนักเรียนมัธยมปลายอยู่ในช่วงวัยที่เหมาะสมสำหรับการปลูกฝังดังนั้นแล้วเราจึงควรที่จะปลูกฝังในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ความเอื้อเฟื้อให้แก่ นักเรียนมัธยมปลายซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมัธยมปลายได้มีพัฒนาการที่ดีในด้านนี้ นอกจากนี้ควรที่จะมีการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังหรือมีการให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความสำคัญของโบราณสถานให้แก่ นักเรียนมัธยมปลายเพื่อก่อให้เกิดความรักความหวงแหนและเกิดความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของไทย และเกิดความรู้สึกที่อยากจะร่วมกันอนุรักษ์โบราณสถานให้คงอยู่สืบต่อไป

2. เสนอโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย โรงเรียนอื่นๆในจังหวัดอยุธยาและชุมชนโดยรอบเขตวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลก ควรที่จะมีการเปิดโอกาสให้นักเรียนมัธยมปลายได้มีโอกาสในการเข้าร่วมทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์โบราณสถานมรดกโลก และส่งเสริมให้นักเรียนมัธยมปลายเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาต่างๆ เพื่อเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมัธยมปลายเกิดความเอื้อเฟื้อ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งที่จะสามารถทำนุบำรุงสังคมได้เช่นเดียวกัน เพราะว่า นักเรียนมัธยมปลายอยู่ในช่วงวัยที่กำลังค้นหาอัตลักษณ์ของตนเอง และเริ่มสนใจในสิ่งใหม่ๆ รวมถึงควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมและให้การสนับสนุนนักเรียนมัธยมปลายได้มีส่วนในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์วัฒนธรรม นอกจากนี้ควรที่จะมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงออกถึงการเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมดูแลวัฒนธรรมโบราณสถานมรดกโลกในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่อาศัยอยู่โดยรอบบริเวณโบราณสถานมรดกโลก

3. เสนอต่อบริษัทที่เกี่ยวข้องในด้านวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา/สมาคมที่เกี่ยวข้องกับครู-ผู้ปกครอง ในการสนับสนุนและพัฒนาบุคคลให้มีความเอื้อเฟื้อนั้น ควรจะเริ่มต้นจากครอบครัวที่จะเป็นผู้อบรม สั่งสอน ชัดเจน และเป็นต้นแบบของพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมให้กับนักเรียนมัธยมปลาย ดังนั้นควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนมัธยมปลายเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์โบราณสถานและตระหนักถึงความสำคัญของการทำหน้าที่ของตนเองต่อสังคม นอกจากนี้ควรที่จะให้การสนับสนุนแก่นักเรียนมัธยมปลายในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ และสามารถส่งเสริมให้นักเรียนมัธยมปลายมีพัฒนาการในด้านความเอื้อเฟื้อเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการที่นักเรียนมัธยมปลายได้มีโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆจะเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนมัธยมปลายเกิดความมั่นใจในการทำกิจกรรมในครั้งต่อไปเนื่องจากการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นเป็นประสบการณ์โดยตรงที่นักเรียนมัธยมปลายจะได้รับและได้ฝึกการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การทำงานเป็นทีมและการแสดงออกในทางบวก นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้บิดา-มารดา มีการดูแลเอาใจใส่บุตรหลานมากขึ้น ซึ่งอาจจัดเป็นกิจกรรมค่ายครอบครัว ค่ายอาสาต่างๆ เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวได้มีเวลาทำกิจกรรมร่วมกัน และยังเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวเกิดความรักความผูกพันกันมากขึ้น รวมถึงอาจจะเป็นแนวทางที่จะช่วยลดปัญหาในสังคมที่เกิดจากเยาวชนหรือนักเรียนมัธยมปลายได้มากขึ้นด้วย

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาอากาศโทหญิง ดร.งามลัมย์ ผิวเหลือง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความรู้ คำปรึกษา ตลอดจนการแก้ไขสิ่งบกพร่องต่างๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนมัธยมปลายโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ได้สละเวลาให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามเพื่อให้วิทยานิพนธ์ครั้งนี้สมบูรณ์เป็นอย่างดี

บรรณานุกรม

- ดวงเดือน มูลประดับ. 2541. **แรงสนับสนุนทางสังคมกับการปรับตัวของวัยรุ่นตอนต้นกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานามัยครอบครัว, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีระพร อวรรณโณ. 2535. **ความเอื้ออาทร.** สารานุกรมศึกษาศาสตร์ฉบับเฉลิมพระเกียรติ. 292-295.
- พรพิมล เจียมนาครินทร์. **พัฒนาการวัยรุ่น.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คอมฟอร์ม, 2539.
- ปัญญา รุ่งเรือง. 2545. **ดนตรีในวิถีชีวิตไทย.** กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพฯ
- ศูนย์ข้อมูลมรดกโลก กระทรวงวัฒนธรรม 2553. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.thaiwhic.go.th/heritage_culture2.aspx. (วันที่เข้าถึง 10 ตุลาคม 2552).
- คันสนีย์ จะสุวรรณ์ และ สุจิตรา แสงหิรัญ. **งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดวัฒนธรรม.** ใน การศึกษากับการถ่ายทอดวัฒนธรรม : กรณีศึกษาหนังใหญ่วัดขนอน, 81 หน้า, กรุงเทพฯ : บริษัท บพิตรการพิมพ์ จำกัด, 2537.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2549. **จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย.** พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สมคิด ไชยยันบูรณ์. 2535. **การสอนจริยศึกษา.** กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาฯ
- สุพิน ชัยรัตนวิวงศ์. 2536. **การสนับสนุนทางสังคมและการปรับตัวทางสังคมของมารดาที่มีบุตรทุพพลภาพ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลแม่และเด็ก, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี. 2549. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบ พ.ศ. 2550-2554.**
- Bandura, A. 1977. Self - Efficacy : **Toward A Unifying Theory of Behavior Change.** Psychological Review 84 (2) : 191 - 215.
- Bandura, A. 1997. **Self - Efficacy: The Exercise of Control.** New York : W. H. Freeman and Company
- Berns, Roberta. 1985. **Child development; Social change; Socialization; Family; Community life.** Holt, Rinehart and Winston. New York.
- Blum, L. A. 1980. Friendship. **Altruism and morality.** Massachusetts : Routledge and Kegan Paul
- Gordon, Scott. 1999. **Controlling the State: Constitutionalism From Ancient Athens To Today.** Cambridge : Harvard University Press.
- Greenberg, J., & Baron, R.A. 2000. **Behavior in organizations,** 7th^{ed}. Upper Saddle River, NJ. : Prentice-Hall.
- House, J.S. 1981. **Social Work Stress and social support.** New Jersey : Prentice Hall
- Pilisuk, M. 1982. **Delivery of Social Support : The Social Innocalation.** American Journal. Orthopsychiatry. 52 (January1982), 20.